

Забезпечення безпеки та добробуту дітей в ситуації збройного конфлікту є нагальною потребою

Всесвітній день дитини – 20 листопада: надія на краще майбутнє для дітей в умовах конфлікту на Сході України

Кожного року 20 листопада відзначається річниця прийняття Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй двох значущих нормативних документів у сфері захисту прав дітей – [Декларації прав дитини](#) в 1959 р. та [Конвенції про права дитини](#) в 1989 р.

Всесвітній день дитини надає можливість представникам влади, гуманітарній спільноті, суспільству та родинам разом обговорити подальші кроки щодо максимальної реалізації прав дітей та розбудови кращого світу для дітей, де вони будуть захищені від шкоди та зловживань та повністю зможуть реалізувати свій потенціал.

На Сході України триваючий збройний конфлікт, особливо у прифронтових районах, впливає на мільйони цивільних осіб, включаючи дітей. Широкомасштабна гуманітарна криза на Донбасі вимагає невідкладного посилення захисту прав дітей.

Активні бойові дії в Донецькій та Луганській областях продовжують забирати життя та призводять до руйнування житла, об'єктів цивільної інфраструктури та навчальних закладів. Через конфлікт тисячі родин із дітьми покинули свої домівки, і такі переміщені родини потребують підтримки у відновленні життя та інтеграції в нові громади.

В умовах збройного насильства, що продовжується вже п'ятий рік, діти та молодь на Сході України стикаються з суворими реаліями: щоденні обстріли, щільне забруднення територій мінами та боєприпасами, що не розірвалися, відсутність доступу до основних послуг і зменшення доходів сім'ї – все це змушує людей вдаватися до негативних стратегій виживання, збільшуючи тим самим вразливість дітей.

Через постійний страх і ризик смертельної небезпеки діти зазнають психологічної травми та стресу, що негативно впливає на їхній добробут та здоров'я, на навчальний процес у школі, а також заважає насолоджуватися дитинством повною мірою.

Задля зменшення тривалого руйнівного впливу конфлікту на дітей надзвичайно важливо:

- **Для сторін конфлікту** – дотримуватися своїх зобов'язань за міжнародним правом, що вимагає (1) надавати захист цивільним особам від нападів та наслідків бойових дій та (2) забезпечувати рівний та безперешкодний доступ населення, яке постраждало від конфлікту, до прав та основних послуг;
- **Для гуманітарної спільноти** – надалі узгоджено надавати захист та гуманітарну допомогу, спрямовану на забезпечення гострих потреб населення в зоні конфлікту; і
- **Для спільноти донорів** – продовжувати виділяти необхідне фінансування для програм захисту та допомоги, спрямованих на найбільш вразливих цивільних осіб, включаючи дітей та їхні родини.

Крім того, з початком бойових дій на Сході України та подальшим припиненням функціонування органів влади на непідконтрольних територіях у 2014 році, сім'ї з цих територій почали стикатися із труднощами в отриманні доступу до реєстрації актів цивільного стану, у тому числі свідоцтв про народження.

Свідоцтво про народження є передумовою для доступу дитини до всього спектру прав та таких важливих державних послуг як освіта, охорона здоров'я або спадкування майна. Більш того, відсутність доступу до реєстрації факту народження для дітей з непідконтрольних територій наражає їх на ризик залишитися без громадянства.

Існуюча судова процедура для мешканців непідконтрольних територій вимагає проходження декількох етапів, у тому числі судове провадження на підконтрольній території, що є тривалим, обтяжливим і дорогим процесом. Такий підхід ставить під сумнів дотримання норм міжнародного права, вводить надмірні бар'єри, роблячи цю послугу недоступною для багатьох сімей, особливо для найбільш уразливих. За оцінками гуманітарної спільноти, 57% дітей, що народилися на непідконтрольній території, не мають свідоцтв про народження, виданих відповідними органами української влади.

Закон України № 2268 «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», прийнятий 18 січня 2018 року, визнає будь-який акт, вчинений представниками непідконтрольної уряду території, чи документ, виданий ними, недійсним і таким, що «не створює жодних правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження або смерті особи [на непідконтрольних територіях], які додаються відповідно до заяви про державну реєстрацію народження особи та заяви про державну реєстрацію смерті особи».

Це положення, на думку Норвезької ради у справах біженців, видається чудовою можливістю для відповідних органів влади внести зміни до чинного законодавства, що регулює це питання, та встановити нову – адміністративну – процедуру реєстрації фактів народження на непідконтрольній уряду території. Однак станом на 20 листопада 2018 року необхідні зміни до чинного регулювання прийняті не були.

Офіс Норвезької ради у справах біженців в Україні:

- **закликає** компетентні органи влади прискорити, без подальшої затримки, розробку недискримінаційної та доступної системи реєстрації фактів народження – через адміністративну процедуру – для родин, які мешкають на непідконтрольній території;
- **рекомендує** вжити заходів, які б уможливлювали надання відповідних адміністративних послуг близько до лінії зіткнення, а також які б забезпечували мешканцям непідконтрольної території доступ до інформації щодо нової системи реєстрації актів цивільного стану.

Примітка для редакторів:

Речниця NRC в Україні

- Крістіна Нечаєва: Kristina.Nechayeva@nrc.no
+38 050 468 4524; +38 067 828 5844

Для загальних запитів: info@nrc.no